

Innkalling til FFA årsmøte 5.mai 2014

FFA – Forskningsinstituttene fellesarena

Det innkalles hermed til årsmøte i FFA mandag 5.mai 2014 kl 16.00 – 17.00 på Clarion Hotel Royal Christiania, Oslo, med påfølgende internt seminar på samme sted kl 17.00 – 18.30.

Dagsorden

1. Opprop, godkjenning av stemmer og godkjenning av innkalling og dagsorden
2. Konstituering av møtet – valg av møteleder og 2 personer til å underskrive protokoll
3. Styrets beretning for 2013
4. Regnskap 2013 og revisors beretning (*revisors beretning ettersendes*)
5. Arbeidsprogram for 2014
6. Budsjett for 2014, herunder fastsettelse av kontingent
7. Valg av styre med styreleder, nestleder og personlige varamedlemmer, valgkomite og revisor (*ettersendes*)
8. Godtgjørelse til styre, valgkomite og revisor etter innstilling fra valgkomiteen (*ettersendes*)
9. Orientering fra styret om aktuelle saker
10. Forslag til endring av navn, vedtektsendring
11. Etablering av forskningsetisk utvalg for forskningsinstituttene

FFA - Styrets beretning 2013

1. Formål

FFA skal være en samarbeidsorganisasjon for de norske forskningsinstituttene med følgende hovedmål for sin virksomhet:

- FFA er en interesseorganisasjon for instituttsektoren i Norge som arbeider for en helhetlig norsk instituttpolitikk
- FFA skal ivareta medlemmenes interesse og være et samarbeids- og kompetanseorgan for medlemmene
- FFA skal arbeide for økt forståelse for forskning og langsiktig kompetanseoppbygging i instituttsektoren
- FFA skal arbeide for gode rammebetingelser for sine medlemmer nasjonalt og internasjonalt
- FFA skal bistå myndigheter og forvaltning i saker som angår forskning og forskningsbasert innovasjon

FFA skal ikke arbeide med arbeidsgiverspørsmål eller yte service overfor medlemmer på dette området.

2. Styre

På årsmøtet 2013 ble følgende styre og personlige varamedlemmer valgt:

- Lars Holden styreleder, varamedlem Eva Dugstad
- Sveinung Skule nestleder, varamedlem Ann Helén Bay
- Jostein Skurdal, varamedlem Hilde Lorentzen
- Hanne Østerdal, varamedlem Karl Gunnar Sanda
- Ernst Kristiansen, varamedlem Ivan C. Burkow
- Arne Bardalen, varamedlem Camilla Røsjø

Hanne Østerdal sluttet på Nordlandsforskning 31.12.13 og gikk ut av styret fra samme tidspunkt. Varamedlem Karl Gunnar Sanda overtok fra samme tidspunkt. Jostein Skurdal sluttet som daglig leder av Miljøalliansen 01.01.14 og ny daglig leder, Gunnar Jordfald, overtok som styremedlem fra samme dag.

Styret har hatt 7 styremøter i 2013, inklusiv to ekstraordinære møter avholdt som telefonkonferanse.

3. Medlemmer

Alle institutter som oppfyller medlemskapskriteriene, er opptatt som medlemmer i FFA. Totalt er 50 institutter medlemmer.

4. Sekretariat

Abelia er vertskap for sekretariatet. Daglig leder Gunnar Jordfald ble pensjonert fra 01.01.14 og Agnes Landstad overtok som daglig leder fra samme dag.

5. Sentrale oppgaver i 2013

I 2013 har sentrale oppgaver vært blant annet:

5.1. Forskningspolitikk

- **Ny stortingsmelding om forskning**
 - o Vært en aktiv pådriver for instituttsektoren i forskningsmeldingen.
 - o Gitt skriftlig innspill både på policynivå og på detaljnivå til KD og NHD
 - o Avgitt høringsuttalelse til Stortinget, alene og sammen med Kunnskapsalliansen (11 sentrale parter).
 - o Deltatt aktivt på høringsmøte i Stortinget
 - o Påvirket gjennom media

- **Partiprogram**
 - o Påvirket partiprogrammer gjennom Abelia

- **Valgkamp/Regjeringsforhandlinger**
 - o Arrangert to samlinger for kommunikasjonsansvarlige for å påvirke gjennom media og ved kontakt med lokale stortingsrepresentanter
 - o Påvirket innhold i regjeringsforhandlingene gjennom Abelia og ved kontakt til partier

- **Statsbudsjett**
 - o Deltatt aktivt på høringsmøter i Stortinget
 - o Påvirket gjennom media

- **Langtidsplan for forskning**
 - o Deltatt i møte og workshop med KDs sekretariat for langtidsplanen
 - o Avgitt høringsuttalelse til langtidsplan

- **Basisbevilgning**
 - o Arbeidet for bedret basisbevilgning for instituttsektoren, blant annet i forbindelse med forskningsmeldingen og ved Stortingets budsjett høring
 - o Aktivt deltatt på møter og gitt innspill til utvikling av nytt system for resultatbasert basisbevilgning.

- **KDs EU-strategi**
 - o Deltatt i flere møter og gitt innspill om finansieringsproblemer i Horizon 2020

- **Skatt og moms**
 - o Fulgt opp FFAs forslag til kategorisering av forskningsinstituttens aktiviteter i skattepliktig og skattefri virksomhet
 - o Arbeidet politisk for et generelt unntak for skatt i instituttsektoren
 - o Utarbeidet veiledning for bruk av Skattefunn i instituttsektoren

- **Offentlige innkjøp**
 - o Deltatt i dialog med Difi om ny nettside for offentlige innkjøp
 - o Arbeidet på generelt plan for forenkling av offentlige innkjøpsregler og påvirket politisk (Høyre, Storting og Regjering)
 - o Gitt innspill til NHOs representant i forenkling utvalget
 - o Forberedt workshop med NHO og Abelia om offentlige innkjøp av forskningstjenester

5.2 Internasjonalt

- **EU-forskning**
 - o Fulgt opp STIM-EU og arbeidet for å oppnå et økt budsjett i 2014.
 - o Arbeidet gjennom EARTO og KD for å oppnå bedre økonomiske rammebetingelser for deltakelse i EUs kommende rammeprogram, Horizon 2020.
 - o Deltatt aktivt i EARTO
 - o Drøftet finansieringsspørsmålene i EU-utvalget
- **Charter and Code**
 - o Utarbeidet, med støtte fra Forskningsrådet, en gapanalyse for EUs Charter and Code i instituttsektoren
 - o Avholdt seminar i samarbeid med Forskningsrådet om gapanalysen

5.3 Instituttsektorens rolle i forskningssystemet

- **Samarbeid og rettferdig konkurranse mellom UoH- og instituttsektoren**
 - o Fulgt opp Samarbeidsutvalget for UHR og FFA med sikte på å bedre forholdene for samarbeid og rettferdig konkurranse
 - o Arrangert felles seminar sammen med UHR om Horizon 2020
- **Trepartsdialog NFR – UHR – FFA**
 - o Deltatt i dialog om hindre for samarbeid og lik konkurranse
 - o Deltatt i arbeidsgruppe for å vurdere MVA mv i forbindelse med samarbeid om stor forskningsinfrastruktur mv
- **Forskningsrådet instituttstrategi**
 - o Arrangert felles workshop for Forskningsrådets ledelse og FFAs styre om Forskningsrådets strategiske rolle
 - o Avgitt høringsuttalelse til utkast til instituttstrategi
 - o Avgitt høringsuttalelser til andre Forskningsrådsstrategier
- **Forskningsetisk utvalg for instituttsektoren**
 - o Igangsatt arbeid for å opprette et opplegg for håndtering av forskningsetiske spørsmål i instituttsektoren
- **Likestilling og diskriminering**
 - o Igangsatt arbeid for å utvikle et tilpasset opplegg for rapportering i forhold til likestilling og diskriminering
- **Doktorgradsutdanning og postdoc**
 - o Arbeidet for at instituttsektoren skal få en bredere plass i doktorgradsutdanningen, blant annet i forbindelse med forskningsmeldingen og langtidsplan for forskning
- **Forskningsinformasjonssystemet CRISStin**
 - o Samarbeidet med Bibsys og CRISStin om tilbud på institusjonelle vitenarkiv for instituttsektoren
- **Synliggjøring og profilering av instituttsektoren**
 - o Avgitt høringsuttalelser til aktuelle forskningspolitiske saker
 - o Deltatt i den offentlige debatt så langt det er kapasitet
 - o Avholdt rutinemessige dialogmøte med sentrale forskningspolitiske parter
 - o Deltatt i Stortingets budsjetthøringer

- **Årsmøte og årskonferanse 2013**

- o Årsmøte avholdt 22.04.13 i henhold til vedtekter
- o Årskonferanse avholdt 23.04.13 med 80 - 85 deltakere.

De fleste hovedpunkter i Arbeidsplan 2013 er på denne måten behandlet og tillegg er flere arbeidsoppgaver som ikke var forutsatt i arbeidsplanen håndtert.

6. Utadrettet virksomhet

FFA har som et felles talerør for instituttsektoren hatt en betydelig utadrettet virksomhet. Det er holdt dialogmøter med Forskningsrådets Hovedstyre, Nærings- og handelsdepartementet og CRISTin. FFA har deltatt i Stortingets høring av forskningsmeldingen og forslag til statsbudsjett (tre komiteer). Sekretariat og styre har representert FFA ved en rekke andre møter og seminarer samt i flere arbeidsgrupper og komiteer. Det er et godt samarbeid med Forskerforbundet.

7. Fortsatt drift

Forutsetningene for fortsatt drift er til stede. Støtte fra Abelia og Kunnskapsdepartementet er sikret for 2014.

8. Ansatte

Daglig leder har vært delvis ansatt i Abelia og delvis i NILU. Ansettelsesforholdet i NILU ble avsluttet pr 01.06.13 og overført til Abelia. Daglig leder gikk av med pensjon pr 01.01.14 og Agnes Landstad tiltrådte som ny daglig leder fra samme dato.

9. Dekning av årsresultat

FFA fikk etter støtte fra Abelia et årsresultat på kr 0.

Oslo, 7. april 2014

I styret for Forskningsinstituttene fellesarena - FFA

Lars Holden

Styreleder

Sveinung Skuffe

Nestleder

Karl Gunnar Sanda

Gunnar Jordfald

Ernst Kristiansen

Arne Bardalen

Agnes Landstad

Daglig leder

FFA – Årsregnskap 2013

Vedlagt Årsregnskap FFA for 2013. Regnskapet er ført i tråd med Abelias standardiserte oppsett med enkelte modifikasjoner.

Inntekter

Medlemskontingenten og tilskudd fra KD er som budsjettert. Bidraget fra Abelia utgjorde kr 315.000, det vil si at det ikke var behov for å benytte hele rammen på inntil kr 600.000. På inntektssiden ligger følgende ikke-budsjetterte inntekter: Ca kr 98.000 i deltakeravgift for fellesseminar med UHR nov 2013 om hvordan øke norsk deltakelse i EUs rammeprogram og ca kr 147.000 i tilskudd fra Forskningsrådet for å utføre en avviksanalyse i forhold til Charter and Code.

Utgifter

Utgiftene er i hovedsak innenfor eller svakt over budsjett. Brutto lønnskostnader og innleie av daglig leder fra NILU utgjorde kr 1.158.000 og er fordelt på postene lønn mv og honorar/kjøp av tjenester. Dette er i sum omtrent som budsjettert. Husleie og kostnader vedr lokaler er andel av felleskostnader hos Abelia og timebistand som Abelia yter.

Kostnader til møter mv (årsmøte/årskonferanse og felles seminar med UHR) på kr 372.00 ligger over budsjett. I tillegg til årskonferansen, inkluderer denne posten ikke-budsjetterte kostnader til den ekstraordinære satsingen på møter og infoseminar mv i forbindelse med valget samt fellesseminaret med UHR på ca kr 130.000. Fellesseminaret 2013 gikk med underskudd på ca kr 35.000. Tidligere år har denne kostnaden blitt dekket av SAK-midler felles med UHR.

Kontingent EARTO er litt mindre enn budsjettert pga valutavariasjoner.

Driftsresultat

Regnskapet er avsluttet med et driftsresultat i null.

	Budsjett 2013	Regnskap 2013
Inntekter		
Serviceavgift	1 300	1 279
Tilskudd Abelia	500	315
Kunnskapsdepartementet	500	500
Diverse inntekter	0	245
Sum inntekter	2 300	2 339
Driftskostnader		
Lønn, sosiale kostnader, pensjon	1 260	988
Styrehonorar	110	115
Husleie og kostnader vedr lokaler	300	300
Anskaffelser IT/maskiner/inventar	10	9
Honorar/kjøp av tjenester	250	424
Juridisk bistand skatt	0	0
Andre kontorkostnader	15	15
Reiser adm. og styret	100	63
Info – materiell/annonser/markedsføring	10	
Kontingent EARTO	55	52
Møter, arrangement, kurs, konferanser	190	372
Andre kostnader	0	1
Sum driftskostnader	2 300	2 339
Driftsresultat	0	0

Forslag til vedtak:

FFA Årsregnskap 2013 godkjennes.

Arbeidsprogram 2014 for FFA

FFA skal ivareta interessene til norsk instituttsektor på et overordnet nivå, dvs arbeide med saker som opptar hele sektoren på en samlet måte. Når det gjelder spesielle saker som angår enkeltinstitutter eller grupperinger av institutter, kan disse sakene tas opp gjennom de aktuelle nettverksorganisasjoner. Det er viktig med god kommunikasjon mellom nettverksorganisasjonene og FFA i slike saker.

Med bakgrunn i hovedmålene for FFA, foreslår styret følgende hovedpunkter i FFAs arbeidsplan for 2014:

1.Forskningspolitikk

- **Langtidsplan for forskning og høyere utdanning (2014)**
 - Følge opp og være en aktiv pådriver for å utløse økt offentlig investering i forskning med NOK 1 mrd pr år og nå regjeringens mål om øke andelen av BNP til forskning til 3% i 2030
 - Være en pådriver for å fremme mer anvendt forskning og forskningsbasert innovasjon
 - Bruke alle anledninger til *dialog med politisk nivå* til å tydeliggjøre
 - forskningsinstituttens samfunnsrolle og potensiale til å bidra til å løse de store samfunnsutfordringene gjennom relevant, anvendt forskning
 - forskningsinstituttens innretning og relevans som gjør at mange er godt rigga for å delta i og invitere med norske bedrifter i EUs forsknings- og innovasjonsprogram H2020
 - viktigheten av økt basisbevilgning til internasjonalt nivå og økning i Stim-EU for å ta ut instituttens potensiale
- **Skatt og moms**
 - Avklare skattemessige gråsoner og evt uklarheter som følge av Skattedirektoratets uttalelse 27. mars 2014
 - Utarbeide et sammendrag med veiledning til Skattedirektoratets uttalelse
 - Følge utviklingen av skattemyndighetenes praktisering av skatteplikt i instituttsektoren
- **Basisbevilgning**
 - Arbeide systematisk for økt basisbevilgning for instituttsektoren for å styrke instituttens faglige utvikling og gjøre det mulig for instituttene å ta en sterkere mobilisering- og omstillingsrolle i samfunnet
 - Arbeide for at basisbevilgning i norske institutter ligger på samme nivå som forskningsinstitutter vi samarbeider og konkurrerer med internasjonalt
 - Følge opp Forskningsrådets arbeid med kriterier for inn/ut av basisbevilgningssystemet
- **Forskning og innovasjon i og for næringslivet**

- Arbeide for ordninger som stimulerer til mer forskning og innovasjon i og for næringslivet som Kompetansemegling, SkatteFUNN, BIA, IFU/OFU mfl.
- **Offentlige innkjøp**
 - Følge opp arbeidet i utvalget som vurderer de særnorske bestemmelser og praktiseringen av regelverket for offentlig innkjøp, særlig arbeide for økt bruk av forskningsunntaket og for elementer som bidrar til økt dialog og som motvirker konkurransevridding
 - Sammen med DIFI utarbeide en veileder for offentlig sektors kjøp av forskning og arbeide for at forskningsunntaket blir tatt i bruk
 - Sette søkelys på offentlig sektors behov for kjøp av forskning i regjeringens moderniserings- og fornyingsprosjekt
 - Følge opp ulike initiativ vedrørende innovasjon i offentlig sektor

2. Internasjonalt

- **EU-forskning**
 - Følge opp KDs EU-strategi og arbeide for at forskningsinstituttene kan øke deltakelsen i EUs forsknings samarbeid uten å gå på store økonomiske tap. Ordninger bør være dynamiske slik at medfinansieringsandelen er stabil med økt deltagelse.
 - Utarbeide veileder for forskningsinstituttene i H2020 finansieringsmodell
 - Arbeide for at flere forskningsinstitutter deltar i H2020
 - Arbeide for økt budsjett for PES og STIM-EU i 2015
 - Delta aktivt i EARTOs påvirkningsarbeid i forhold til EU

3. Instituttsektorens rolle i forskningssystemet

- **Synliggjøre og utvikle instituttene rolle**
 - Arbeide for at forskningsinstituttene styrker og videreutvikler sin særegne rolle i forskningssystemet som tilbyder av forskning av høy kvalitet og relevans til anvendelse i næringsliv, forvaltning og samfunnet for øvrig
 - Arbeide for at instituttene utvikler rollen som medspiller i innovasjonsprosesser i privat og offentlig virksomhet og bidrar til å øke realiseringen av innovasjonspotensialet regionalt, nasjonalt og internasjonalt
 - Arbeide for en SAK-ordning basert på instituttsektorens behov
- **Samarbeid, arbeidsdeling og hensiktsmessig konkurranse mellom UoH- og instituttsektoren**
 - Følge opp Samarbeidsutvalget for UHR og FFA med sikte på å utvikle gode forhold for samarbeid og hensiktsmessig konkurranse og god arbeidsdeling
 - Arbeide for å utrede og avklare randsoneproblematikken

Forskningsrådet

- Delta aktivt i realiseringen av Forskningsrådets instituttstrategi
- Delta i og følge opp evalueringene av forskningsinstituttene
- Arbeide for økt representasjon fra instituttsektoren i Forskningsrådets styrer og utvalg på ulike nivå

Doktorgradsutdanning og postdoc

- Arbeide for at norsk forskerutdanning blir mer relevant for private og offentlige virksomheter ved at forskningsinstituttene får egne fullfinansierte doktorgradsstipend
- Arbeide for flere forskerskoler hvor forskningsinstituttene er partnere

- Arbeide for at instituttsektoren får en bredere plass i postdoc ordningen, blant annet som et instrument for rekruttering av høyt kvalifisert personell til norsk arbeidsliv

CRISTin

- Opprettholde og videreutvikle dialog med CRISTin sekretariatet

Profilering av instituttsektorens interesser

- Avgi høringsuttalelser til aktuelle forskningspolitiske saker
- Delta i den offentlige debatt
- Vedlikeholde og videreutvikle et opplegg med rutinemessige dialogmøte med sentrale forskningspolitiske parter
- Delta i Stortingets budsjettøring
- Synliggjøre instituttene nytteverdi for næringsliv og samfunnet for øvrig, blant annet gjennom gode eksempler på instituttene rolle i verdikjeden fra forskning til kommersialisering eller modernisering i offentlig sektor

FFAs rolle og posisjon

- Arbeide for at FFA blir anerkjent som en organisasjon som har en koordinerende aktivitet i sektoren og er et felles kontaktpunkt og innfallspunkt til forskningsinstituttene
- Utvikle FFAs nettsider som kommunikasjonsarena for FFA

Årsmøte og årskonferanse 2015

- Avholde årsmøte og årskonferanse 4. og 5.mai 2015

En rekke av de beskrevne saker vil ikke kunne avsluttes i 2014. Listen må derfor sees som en plan for hva det tas sikte på å videreføre fra 2013 og starte opp i 2014. Uforutsette, ikke planlagte saker som dukker opp, kan resultere i at andre saker på arbeidsplanen må utsettes.

Forslag til vedtak:

Arbeidsprogram 2014 for FFA godkjennes ihht styrets forslag og med de endringer som kom fram i årsmøtet.

FFA Budsjett inklusiv serviceavgift for 2014

Budsjett for 2014 er basert på erfaringer fra 2013 og et nøkternt kostnadsnivå.

1. Inntekter

Serviceavgiften er foreslått holdt uendret etter den betydelige heving som ble foretatt for 2012. Endelig fastlegging av serviceavgiften gjøres av årsmøtet.

Inntektene er noe redusert som følge av at AFI og NOVA er gått ut.

Tilskuddet fra Abelia budsjetteres til kr 500.000 slik det opprinnelig var forutsatt.

Tilskuddet fra Kunnskapsdepartementet økes fra kr 500.000 til kr 520.000 som angitt i forslag til statsbudsjett, tilsagn er mottatt.

2. Utgifter

Brutto lønnsutgifter for daglig leder holdes uendret fra 2013.

Styrehonorar, husleie og kostnader vedrørende lokaler samt anskaffelser videreføres fra 2013 med bare mindre justeringer.

Honorar/kjøp av tjenester reduseres til kr 100.000 etter at daglig leders ansettelsesforhold på NILU ble overført til Abelia. Posten vil i sin helhet gå til bestilling av mindre utredningsoppdrag, samt evt utgifter i forbindelse med etablering av forskningsetisk utvalg for forskningsinstituttene.

Da forbruket i 2013 til reiser for administrasjon og styre ble lavere enn budsjettet, holdes budsjettet uendret selv om det forventes en viss økning i 2014 på grunn av daglig leders pendling første halvår.

Kontingent for medlemskap i EARTO økes svakt på grunn av forventet høy eurokurs.

Møter og arrangementer økes med kr 60.000 da denne posten ble overskredet i 2013 på grunn av flere mindre arrangement i tillegg til årskonferansen.

Budsjettet settes opp med null i driftsresultat.

Budsjett for 2014

	Regnskap 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014
Inntekter			
Serviceavgift	1.330	1.300	1.200
Tilskudd Abelia	481	500	500
Kunnskapsdepartementet	100	500	520
Diverse inntekter	63	0	0
Sum inntekter	1.974	2.300	2.220
Driftskostnader			
Lønn, sosiale kostnader, pensjon	759	1.260	1.260
Styrehonorar	105	110	120
Husleie og kostnader vedr lokaler	300	300	300
Anskaffelser IT/maskiner/inventar	0	10	10
Honorar/kjøp av tjenester	468	250	100
Andre kontorkostnader	15	15	15
Reiser adm. og styret	80	100	100
Info – materiell/annonser/markedsføring	0	10	5
Kontingent EARTO	55	55	60
Møter, arrangement, kurs, konferanser	190	190	250
Andre driftskostnader	1	0	0
Sum driftskostnader	1.973	2.300	2.220
Driftsresultat	0	0	0

Forslag til vedtak:

Årsmøtet vedtar styrets forslag til FFA Budsjett inkl serviceavgift 2014.

Forslag om endring av navn - vedtektsendring

Forskningsinstituttene Fellesarena FFA ble etablert i mai 2007 som en frittstående organisasjon som skal ivareta interessene i norsk instituttsektor på overordnet nivå. Etter en interimperiode på 2 år, ble FFA etablert med valgt styre 11.juni 2009. FFA var en modig nyskaping og en har tråkket opp nye stier for tillitsfullt samarbeid i de årene FFA har eksistert. FFA har greid å arbeide med saker som opptar hele sektoren på en samlende måte og er nå et veletablert fellesskap og med en stemme som blir hørt, takket være tyngden og tydeligheten i styret og mangfoldet av forskningsinstitutter som stiller seg bak.

Etter hvert som FFA er mer og mer tydelig for omverden, møter en også utfordringer i navnet. Forskningsinstituttene fellesarena er et navn som tydelig samler ved å uttrykke fellesskap og likeverdighet. Og det er samtidig et navn som er omstendelig og vanskelig kommuniserbart utad.

Forslag om navneendring ble luftet i FFA årsmøte 2013 og det ble antydnet at styret burde forberede sak om navneendring til FFA årsmøte 2014. Navnet "Forskningsinstituttene" ble foreslått. Det har ikke vært gjort noe større arbeid for å utrede alternative navn.

Dagens navn er ikke særlig godt kjent utenfor de nære kontaktene, kanskje med unntak av forkortelsen FFA. En navneendring vil derfor ikke kreve noen spesiell profileringsaktivitet i etterkant.

Iflg vedtektene § 11 må endringer i vedtektene foreslås av styret og vedtas av årsmøtet med minst 2/3 flertall av de avgitte stemmer.

Det foreslås at navnet blir forenklet til "Forskningsinstituttene". Som forkortelse foreslås å innføre FI.

Forslag til vedtak:

Forskningsinstituttene fellesarena (FFA) endrer navn til Forskningsinstituttene (FI).

Etablering av forskningsetisk utvalg for forskningsinstituttene

Alle universiteter og høyskoler er pålagt å ha regler for forskningsetikk og egne forskningsetiske utvalg. Viktige saker kan sendes videre til de nasjonale forskningsetiske komiteene, www.etikkom.no, som dekker all forskning i Norge. Instituttene er også representert i de nasjonale komiteene, men uten at instituttene har tilsvarende lokale utvalg ved hvert institutt. Det er ikke hensiktsmessig å opprette lokale utvalg ved alle institutter. Det foreslås istedenfor å opprette et felles rådgivende forskningsetisk utvalg for alle forskningsinstituttene. Spesielt viktige saker kan sendes videre til de nasjonale forskningsetiske utvalgene på samme måte som for UoH-sektoren.

Det har dessverre vært noen saker de senere år som har demonstrert behovet for gode retningslinjer og egne komitéer for å behandle slike saker. Fokus på forskningsetikk har dessuten generelt sett øket de siste årene. Dette skyldes blant annet nye etiske dilemma knyttet til bioteknologi, genetik og nanoteknologi. Konkurransen, publiseringspress og korte tidshorisonter er også nevnt som årsaker til oppmerksomhet om forskningsetikk. Det kan derfor være viktig å ha en god beredskap hvis det skjer brudd på forskningsetiske retningslinjer og det oppstår en situasjon som skal håndteres på en god måte.

Forskningsetikk behandles i dag ulikt blant forskningsinstituttene. For å sikre en god håndtering foreslås derfor et felles utvalg for alle instituttene. Aktuelle samarbeidsfelt er blant annet problemstillinger knyttet til oppdragsforskning, forholdet til oppdragsgivere, forskningsetikken innenfor doktorgradsutdanningene, samarbeid mellom de ulike forskningsetiske utvalg og etablering av arenaer for erfaringsutveksling for å sikre god praksis og likebehandling mellom institusjonene.

Styret har arbeidet med problemstillingen siste året. Det har vært avholdt et møte med De nasjonale forskningsetiske komiteer hvor det ble orientert bredt om komiteenes arbeid. Komiteenes funksjon er først og fremst rådgivende (med unntak av redelighetsutvalget) og instituttene ble oppfordret til å etablere utvalg som var felles for mange institutter. Saken har også vært diskutert med Forskningsrådet. Etter opprettelsen av De nasjonale forskningsetiske komiteer, har imidlertid Forskningsrådet liten befatning med slike saker. Det er også avholdt møte med KD for å diskutere sekretariat og finansiering av dette, noe som avklarte at det ikke er aktuelt.

Møtene forsterket inntrykket av at instituttsektoren må opprette sitt eget opplegg for håndtering av forskningsetiske saker. Det synes hensiktsmessig å etablere et nasjonalt forskningsetisk utvalg for sektoren som samarbeider med De nasjonale forskningsetiske komiteer. Det antas å være så få saker at for å bygge opp tilstrekkelig kompetanse, bør utvalget dekke hele sektoren. Siden det forventes et lite antall saker, antas det at ressursbruken er overkommelig.

Et forskningsetisk utvalg bør både fungere rådgivende for å bygge opp økt bevissthet og gode systemer hos instituttene og dessuten behandle konkrete saker som løftes over instituttnivå. Utvalget vil ha en rådgivende funksjon både overfor institusjonsledelse og overfor nasjonale forskningsetiske komiteer. Utvalget bør møtes tilstrekkelig ofte til å bygge opp erfaring og

kompetanse på fagfeltet, men samtidig må det understrekes at instituttsektorens opplegg må være enkelt og med lave kostnader. Det er ønskelig å legge sekretariatet sammen med en eksisterende institusjon, både for å sikre kompetanse og bredde. SINTEF er villig til å knytte den faglige delen av sekretariatsfunksjonen til sitt etikkombud, gjerne for en prøveperiode på et år. Etikkombudet har likevel begrenset kapasitet til å gå inn i arbeidet. Omfanget av saker og dermed kapasitetsbehov er også usikkert. Nasjonale forskningsetiske komiteer arbeider med en veileder for lokal håndtering av uredelighet i forskning. Innholdet i denne vil også kunne påvirke mandatet for et forskningsetisk utvalg i instituttsektoren. En prøveperiode på et år fra oppstart synes derfor fornuftig.

Forslag til mandat for Forskningsetisk utvalg for instituttene:

Forskningsetisk utvalg for instituttene

Forskningsetisk utvalg bidrar til å fremme kunnskap og gode ordninger for å ivareta forskningsetikk ved forskningsinstituttene. Forskningsetisk utvalg behandler også enkeltsaker hvor det er mistanke om vitenskapelig uredelighet eller brudd med god vitenskapelig praksis. Utvalget dekker alle instituttene som er medlem av FFA. Forskningsinstitutter som ikke er medlem av FFA, kan søke om å bli dekket av det samme utvalget.

Mandat og sammensetning

Forskningsetisk utvalg har følgende mandat:

- i) Forskningsetisk utvalg rapporterer til styrene ved instituttene og til styret i FFA.
- ii) Forskningsetisk utvalg skal holde seg orientert om den nasjonale og internasjonale debatten om forskningsetikk, og spesielt om arbeidet i de nasjonale forskningsetiske komiteer. På denne bakgrunn foreslår utvalget revisjon av retningslinjer for forskningsetikk og veileder instituttene mht god rutiner.
- iii) Forskningsetisk utvalg foreslår kvalitetssikringsordninger ved forskningsaktiviteter og publisering, som kan virke forebyggende på uredelighet i forskning.
- iv) Forskningsetisk utvalg skal behandle og gi råd i følgende saker:
 - a. forskningsetiske enkeltsaker som er forelagt av ledelsen eller av enkeltpersoner i instituttene
 - b. forskningsetiske enkeltsaker som har sitt utspring i konflikter eller klager knyttet til mistanke om brudd på vitenskapelig redelighet og god vitenskapelig praksis.

Forskningsetisk utvalg har følgende sammensetning:

- i) Ekstern leder (jurist)
- ii) 2 interne forskerrepresentanter fra ulike instituttgrupperinger
- iii) Utvalget kan supplere seg selv i enkeltsaker ved behov

Styret i FFA oppnevner leder og medlemmer av utvalget.

Sekretariat: Primært i ett av medlemsinstituttene, evt supplert med daglig leder i FFA.

Regler for behandling av enkeltsaker knyttet til vitenskapelig uredelighet

Grunnprinsipper for behandling av enkeltsaker knyttet til vitenskapelig uredelighet:

- a. Påstander og mistanker om vitenskapelig uredelighet skal undergis en forsvarlig og betryggende behandling.
- b. En person som anklages for vitenskapelig uredelighet anses uskyldig inntil eventuell bevisovervekt tilsier en motsatt konklusjon (krav om klar sannsynlighetsovervekt).

- c. Saksbehandlingen skal gjennomføres slik at den sikrer forsvarlig framdrift og håndtering av den enkelte sak, beskytter både innklagede og innklager i samsvar med rimelige hensyn til personvern.
- d. En person som innklages for vitenskapelig uredelighet skal varsles om dette, gis rett til innsyn i grunnlaget for saken, og ha rett til å uttale seg, herunder ved å imøtegå påstander som er fremsatt (prinsippet om kontradiksjon).

Vurdering av grunnlag for igangsetting av enkeltsak om brudd på forskningsetikk og god vitenskapelig praksis (vitenskapelig uredelighet):

- a. Enhver klage/påstand eller mistanke om brudd på forskningsetikk og god forskningspraksis fremsatt mot en tilsatt ved ett av instituttene, skal meldes skriftlig til nærmeste leder for vedkommende. Hvis det påklagede forhold berører flere avdelinger, utpeker direktør saksansvarlig enhet.
- b. I ekstraordinære tilfeller kan klagen, påstanden eller mistanken meldes direkte til Forskningsetisk utvalgs leder/sekretariat. Forskningsetisk utvalgs leder/sekretariat skal gi nødvendig veiledning knyttet til videre behandling av saken, herunder om saken bør forelegges direkte for Forskningsetisk utvalg.
- c. Vitenskapelig uredelighet omfatter brudd på forskningsetikk og god forskningspraksis som er markerte avvik fra det som er akseptabelt innenfor faget. Det omfatter, men er ikke begrenset til, falsifikasjon eller fabrikasjon av data, plagiat og grov uaktsomhet i søknadsfasen, i gjennomføring eller i rapportering av forskning.
- d. Nærmeste leder skal, uten ugrunnet opphold, gi melding til den respektive direktør og leder/sekretariat for Forskningsetisk utvalg om at det er innkommet en klage, og senest to uker etter at klagen er innkommet, vurdere grunnlaget for klagen.

Behandling av innklagede saker om:

Innhenting av fakta som grunnlag for avgjørelsen

Leder for Forskningsetisk utvalg skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før avgjørelse treffes. Fakta skal tilveiebringes ved intervjuer/samtaler med klager, innklaget og andre, ved innhenting av dokumenter eller på annen måte. Leder gis tilgang til alt materiale som er nødvendig for en forsvarlig vurdering av klagen.

Intervjuer/samtaler

Klager og innklaget skal gis innsyn i det materialet leder vil legge til grunn for utvalgets vurdering, og gis anledning til å imøtegå eller supplere dette. Leder (nærmeste leder) selv skal gjennomføre samtaler med klager og innklaget. Det skal føres skriftlig referat fra samtalen. Klager og innklaget skal til samtalen kunne ta med seg fullmektig. Samtaler skal likeledes kunne gjennomføres med andre tilsatte og personer utenfor instituttet med kjennskap til saken, og med personer som besitter spesiell ekspertise på det forskningsfeltet hvor saken har oppstått.

Innhenting av annen informasjon

Informasjon kan også innhentes på annen måte, eksempelvis ved mottak av skriftlig redegjørelse fra aktuelle informanter. All korrespondanse, referater, opptegnelser og annet skriftlig materiale skal behandles konfidensielt.

Skriftlig rapport

Sakens fakta, med kopi av originaldokumenter, skal nedfelles i en skriftlig rapport.

Sakens videre behandling ved instituttet:

- a. Hvis leder, på bakgrunn av sakens fakta nedfelt i den skriftlige rapporten, finner grunnlag for å løse saken, avsluttes saken, og rapport om saken sendes Forskningsetisk utvalg.
- b. Hvis leder, på bakgrunn av sakens fakta nedfelt i den skriftlige rapporten, ikke finner grunnlag for å løse saken, forberedes saken for Forskningsetisk utvalg.

Sakens behandling i Forskningsetisk utvalg:

- a. Forskningsetisk utvalg avgjør selv om en mottatt sak skal realitetsbehandles eller avvises. Hvis den avvises skal det gis en begrunnelse for avvisningen. Medlemmer av Forskningsetisk utvalg som er inhabile, skal ikke delta i behandling av saken. Avgjørelsen av hvorvidt medlem av utvalget er inhabil treffes av utvalget selv uten at vedkommende medlem deltar.
- b. Ved behov for innhenting av ytterligere materiale som er påkrevet for en forsvarlig vurdering av saken, skal dette materialet ordinært innhentes av instituttet og være vurdert av den instansen før oversendelse til utvalget. Klager og innklaget skal gis innsyn i det materialet utvalget legger til grunn for sin vurdering, og gis anledning til å imøtegå dette.
- c. Utvalget skal selv ved behov kunne gjennomføre samtaler med klager, innklaget og andre. Klager og innklaget skal til samtaler kunne ta med seg fullmektig.
- d. Utvalget skal etter en samvittighetsfull prøving av det foreliggende bevismateriale konkludere med hvorvidt det foreligger brudd på forskningsetikk og god forskningspraksis (vitenskapelig uredelighet). Utvalgets vurdering og råd skal nedfelles i en skriftlig rapport. Rapporten skal inneholde en oversikt over sakens dokumenter. Rapporten skal videre inneholde en sammenfatning av de relevante fakta utvalget har lagt til grunn, og de konklusjoner utvalget har trukket på grunnlag av disse fakta. Forskningsetisk utvalg formidler sin rådgivende konklusjon til instituttledelse, evt til Det nasjonale granskingsutvalget.

Konkrete tilfeller av mistanke om foreliggende uetisk forskning behandles etter følgende prosedyrer:

Før publisering

Leder skal iverksette prosesser for å vurdere om forskningsetiske retningslinjer er brutt. Forskningsetisk utvalg skal underrettes for å vurdere om et mistenkt tilfelle av uredelig forskning skal legges fram for [det nasjonale granskingsutvalget](#). Hvis de forskningsetiske retningslinjene er brutt, skal forskningsarbeidet justeres slik at kravene i de forskningsetiske retningslinjer likevel blir ivaretatt. Hvis det ikke er mulig, skal forskningsarbeidet termineres.

Etter publisering

Leder skal iverksette prosesser for å vurdere om forskningsetiske retningslinjer er brutt. Forskningsetisk utvalg skal underrettes for å vurdere om et mistenkt tilfelle av uredelig forskning skal legges fram for [det nasjonale granskingsutvalget](#). Hvis det påvises uredelighet i forskningsprosessen, er det aktuelle instituttet ansvarlig for å iverksette en prosess for tilbakekallelse av publikasjon. Hvis det publiserte forskningsarbeidet er klart uetterrettelig, skal dette bekjentgjøres offentlig for å unngå at resultatene brukes av andre forskere eller praksisfelt.

Ledelsen skal, uavhengig av tidspunkt for avdekking, vurdere og eventuelt iverksette sanksjoner overfor den eller de personer som har brutt retningslinjene. Type eller grad av sanksjoner bestemmes av hvor alvorlig brudd på de forskningsetiske retningslinjer som er begått. I alvorlige tilfeller kan det nedlegges forbud mot publisering i instituttets navn for et nærmere definert tidsrom. I de mest graverende tilfellene av uredelighet kan avskjeds- og eller suspensjonsprosess iverksettes.

Hvis forsker ved et institutt, som har gjort seg skyldig i grovt brudd på forskningsetiske prinsipper, har II-stilling ved annen institusjon, eller inngår i forskningssamarbeid med eksterne aktører, eller søker forskerstilling ved annen institusjon, skal det varsles om det som er avdekket.

Rapportering

Forskningsetisk utvalg rapporterer årlig til styret for FFA.

Forslag til vedtak:

Det etableres et Forskningsetisk utvalg for instituttene med mandat som gjengitt over. Sekretariatet for Forskningsetisk utvalg løses i et samarbeid mellom SINTEFs etikkombud og daglig leder i FFA. Styret fastsetter økonomisk kompensasjon for den delen av sekretariatsfunksjonen som kjøpes og for medlemmer av utvalget innenfor en ramme av kr 50.000. Utgiften går av FFAs budsjett, post Honorar/kjøp av tjenester.

Styret vurderer mandat for utvalget, arbeidsform, sammensetning og sekretariatsfunksjonen etter ett års drift og fremmer evt forslag til endringer for Årsmøtet.